

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA STAVEBNÍ

FACULTY OF CIVIL ENGINEERING

ÚSTAV ARCHITEKTURY

UDRŽITELNĚ ŽIJÍCÍ VESNICE – URBANISTICKÉ ŘEŠENÍ OBCE BRNĚNCE VE VAZBĚ NA BÝVALÉ AREÁLY TEXTILNÍCH TOVÁREN

SUSTAINABLY LIVING VILLAGE – URBAN DESIGN OF THE VILLAGE OF BRNĚNEC IN RELATION
TO THE FORMER PREMISES OF TEXTILE FACTORIES

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

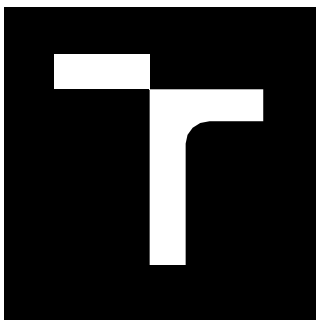
Bc. Marie Poláková

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. arch. Jan Májek, Ph.D.

BRNO 2024

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

FACULTY OF CIVIL ENGINEERING

FAKULTA STAVEBNÍ

ÚSTAV ARCHITEKTURY

SUSTAINABLY LIVING VILLAGE – URBAN DESIGN OF THE VILLAGE OF BRNĚNEC IN RELATION TO THE FORMER PREMISES OF TEXTILE FACTORIES

UDRŽITELNĚ ŽIJÍCÍ VESNICE – URBANISTICKÉ ŘEŠENÍ OBCE BRNĚNEC VE VAZBĚ NA BÝVALÉ
AREÁLY TEXTILNÍCH TOVÁREN

MASTER'S THESIS

DIPLOMOVÁ PRÁCE

AUTHOR

AUTOR PRÁCE

Bc. Marie Poláková

SUPERVISOR

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. arch. Jan Májek, Ph.D.

BRNO 2024

Zadání diplomové práce

Ústav:	Ústav architektury
Studentka:	Bc. Marie Poláková
Vedoucí práce:	Ing. arch. Jan Májek, Ph.D.
Akademický rok:	2023/24
Studijní program:	N0731P010002 Architektura a rozvoj sídel
Studijní obor:	Prostorové plánování

Děkan Fakulty Vám v souladu se zákonem č. 111/1998 o vysokých školách a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně určuje následující téma diplomové práce:

Udržitelně žijící vesnice – Urbanistické řešení obce Brněnce ve vazbě na bývalé areály textilních továren

Stručná charakteristika problematiky úkolu:

Tématem diplomové práce bude urbanistická studie obce Brněnce a návrh využití území bývalých textilních továren.

Návrh zohlední specifické historické skutečnosti, se zachováním odkazu tábora Oskara Schindlera, včetně vytvoření vize muzea popisujícího historii rodiny Löw-Beer a textilní výroby v regionu.

Výkresová část bude zpracována s využitím CAD technologie, textová část a případné tabulkové přílohy budou zpracovány v textovém a tabulkovém editoru. Ve stanoveném termínu bude výsledný elaborát odevzdán vedoucímu diplomové práce v úpravě a kompletaci podle jednotných pokynů Ústavu architektury FAST VUT v Brně.

Cíle a výstupy diplomové práce:

Cílem diplomové práce je navrhnout kvalitní urbanistickou strukturu obce Brněnce, s respektem k existující urbanistické struktuře bývalých továren a zároveň s vizí rozvoje do budoucna. Budou zohledněny požadavky na komplexní udržitelnost – zejména pak ekonomické, environmentální, sociální a estetické.

V rámci navržené obce bude detailně navržen i odpovídající veřejný prostor – například náves, nábřeží, ulice nebo park.

Diplomant prokáže schopnost řešit náročné urbanisticko-architektonické úkoly v měřítku celé obce, navrhované čtvrti až po urbanistický detail.

Seznam doporučené literatury a podklady:

GEHL, Jan. Města pro lidi. Brno: Partnerství, 2012. ISBN 9788026020806.

JACOBS, Jane. Ekonomie měst. Dolní Kounice: MOX NOX, 2012. ISBN 978-80-905064-1-1.

JEHLÍK, Jan. Obec a sídlo: o krajině, urbanismu a architektuře. Praha: Ausdruck Books, 2013. Edice architektury. ISBN 978-80-260-5399-6.

LYNCH, Kevin. Obraz města: The image of the city. Praha: Polygon, 2004. ISBN 8072730940.

KOHOUT, Michal a David TICHÝ. Plánování města: (příručka mladého urbanisty). V Praze: České vysoké učení technické, 2021. ISBN 978-80-01-06879-3.

VALENA, Tomáš. Vztahy: o vazbě k místu v architektuře. Přeložil Petr KAŠKA. Praha: Zlatý řez, [2018]. ISBN 978-80-88033-05-9.

HEČKOVÁ, Michaela. Možnosti vesnice: portréty architektonické proměny českého venkova. Ilustroval Matěj CHABERA. Praha: Meziměsto, 2021. ISBN 978-80-270-9281-9.

Termín odevzdání diplomové práce je stanoven časovým plánem akademického roku.

V Brně, dne 13. 10. 2023

L. S.

doc. Ing. arch. Juraj Dulenčín, Ph.D.
vedoucí ústavu

Ing. arch. Jan Májek, Ph.D.
vedoucí práce

prof. Ing. Rostislav Drochytka, CSc., MBA, dr. h. c.
děkan

Assignment Master's Thesis

Department:

Student: **Bc. Marie Poláková**

Supervisor: **Ing. arch. Jan Májek, Ph.D.**

Academic year: 2023/24

Study programme: N0731P010002 Architecture and Urban Development

Field of study: Urban Planning

The Dean of the Faculty, in accordance with Act No. 111/1998 on universities and the Study and Examination Regula:

Sustainably living village – Urban design of the village of Brněnec in relation to the former premises of textile factories

Concise characteristic of the task:

The topic of the diploma thesis will be an urban study of the municipality of Brněnec and a proposal for the use of the territory of former textile factories.

The proposal will take into account specific historical facts, while preserving the legacy of Oskar Schindler's camp, including creating a vision of a museum describing the history of the Löw-Beer family and textile production in the region.

The drawing part will be processed using CAD technology, the text part and any table attachments will be processed in a text and table editor. On the set date, the final report will be handed over to the supervisor of the diploma thesis for editing and completion according to the uniform instructions of the Institute of Architecture FAST BUT in Brno.

Objectives and outputs Master's Thesis:

The aim of the thesis is to design a high-quality urban structure for the village of Brněnec, with respect for the existing urban structure of former factories and at the same time with a vision of future development. Requirements for comprehensive sustainability will be taken into account – especially economic, environmental, social and aesthetic.

Within the proposed village, the corresponding public space will also be designed in detail – for example, a semi-detached house, embankment, street or park.

The graduate will demonstrate the ability to solve challenging urban-architectural tasks on the scale of the entire municipality, the proposed district down to the urban detail.

List of recommended literature and documents:

GEHL, Jan. Města pro lidi. Brno: Partnerství, 2012. ISBN 9788026020806.

JACOBS, Jane. Ekonomie měst. Dolní Kounice: MOX NOX, 2012. ISBN 978-80-905064-1-1.

JEHLÍK, Jan. Obec a sídlo: o krajině, urbanismu a architektuře. Praha: Ausdruck Books, 2013. Edice architektury. ISBN 978-80-260-5399-6.

LYNCH, Kevin. Obraz města: The image of the city. Praha: Polygon, 2004. ISBN 8072730940.

KOHOUT, Michal a David TICHÝ. Plánování města: (příručka mladého urbanisty). V Praze: České vysoké učení technické, 2021. ISBN 978-80-01-06879-3.

VALENA, Tomáš. Vztahy: o vazbě k místu v architektuře. Přeložil Petr KAŠKA. Praha: Zlatý řez, [2018]. ISBN 978-80-88033-05-9.

HEČKOVÁ, Michaela. Možnosti vesnice: portréty architektonické proměny českého venkova. Ilustroval Matěj CHABERA. Praha: Meziměsto, 2021. ISBN 978-80-270-9281-9.

Deadline for submission Master's Thesis is determined by the schedule of the academic year.

In Brno, 13. 10. 2023

L. S.

doc. Ing. arch. Juraj Dulenčín, Ph.D.
Head of department

Ing. arch. Jan Májek, Ph.D.
project supervisor

prof. Ing. Rostislav Drochytka, CSc., MBA, dr. h. c.
Dean

ABSTRAKT

Obsahem diplomové práce je urbanistická studie obce Brněnec se zaměřením na areál bývalé textilní továrny. Brněnec je obcí, kde spolu po staletí žila etnika Čechů, Němců a Židů. Původně bezkonfliktní vztahy mezi místními obyvateli byly vlivem dějinných událostí násilně zpřetrhány. Středem vesnice procházela nejprve česko-moravská hranice, posléze hranice Protektorátu. Místní továrna rodiny Löw-Beerových byla významnou pobočkou mezinárodního významu, posléze se stala dějištěm záchrany židovských dělníků Oskarem Schindlerem. Cílem autorky bylo v maximální míře a co nejcitlivěji promítnout historické události v návrhu, zároveň však se záměrem vytvořit zástavbu příjemnou pro uživatele, s důrazem na udržitelnost a estetické požadavky a s ohledem na urbanistické návaznosti v měřítku celé obce.

KLÍČOVÁ SLOVA

Brněnec, Moravská Chrastová, urbanistická studie, Löw-Beer, textilní továrna, Oskar Schindler, Schindlerova Archa, Židé, ruiny, památník, muzeum, udržitelnost, sad, alej, bylinné záhony, re-use, řadové domy, vesnická zástavba

ABSTRACT

The content of the diploma thesis is an urban study of the village of Brněnec with a focus on the area of the former textile factory. Brněnec is a municipality where Czechs, Germans and Jews have lived together for centuries. The originally conflict-free relations between the residents were violently broken due to the influence of historical events. The Czech-Moravian border passed through the middle of the village, then the border of the Protectorate. The local factory of the Löw-Beer family was an important branch of international importance, later becoming the scene of the rescue of Jewish workers by Oskar Schindler. The author's aim was to reflect historical events in the design to the maximum extent and as sensitively as possible, but at the same time with the intention of creating a building that is pleasant for users, with an emphasis on sustainability and aesthetic requirements and regarding urban connections on the scale of the entire village.

KEYWORDS

Brněnec, Moravská Chrastová, urban study, Löw-Beer, textile factory, Oskar Schindler, Schindler's Ark, Jews, ruins, monument, museum, sustainability, orchard, alley, herb beds, re-use, terraced houses, village development

BIBLIOGRAFICKÁ CITACE

POLÁKOVÁ, Marie. *Udržitelně žijící vesnice – Urbanistické řešení obce Brněnce ve vazbě na bývalé areály textilních továren*. Brno, 2024. Diplomová práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta stavební, Ústav architektury. Vedoucí Ing. arch. Jan Májek, Ph.D.

PROHLÁŠENÍ O SHODĚ LISTINNÉ A ELEKTRONICKÉ FORMY ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Prohlašuji, že elektronická forma odevzdané diplomové práce s názvem *Udržitelně žijící vesnice – Urbanistické řešení obce Brněnce ve vazbě na bývalé areály textilních továren* je shodná s odevzdanou listinnou formou.

V Brně dne 17. 5. 2024

Bc. Marie Poláková
autor

PROHLÁŠENÍ O PŮVODNOSTI ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem *Udržitelně žijící vesnice – Urbanistické řešení obce Brněnce ve vazbě na bývalé areály textilních továren* zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje.

V Brně dne 17. 5. 2024

Bc. Marie Poláková
autor

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych tímto poděkovala všem, kteří mají svůj podíl na vzniku této práce, zejména pak vedoucímu práce panu architektu Májkovi za mnoho užitečných podnětů, které mi vždy pomohly najít směr. Za konzultace a poskytnutou fotodokumentaci děkuji také panu architektu Pavlovskému a za pomoc při navrhování dopravní infrastruktury panu doktoru Smělému.

Děkuji také své rodině a kamarádům za podporu během celého studia.

OBSAH

01	titulní list
02	zadání VŠKP
03	abstrakt a klíčová slova v českém jazyce
04	abstrakt a klíčová slova v anglickém jazyce
05	bibliografická citace VŠKP podle ČSN ISO 690
06	prohlášení o shodě listinné a elektronické formy VŠKP
07	prohlášení autora o původnosti práce
08	poděkování
09	obsah
10	úvod
11	průvodní zpráva
12	závěr
13	seznam použitých zdrojů
14	seznam použitých zkratk a symbolů
15	seznam příloh

ÚVOD

Až donedávna jsem Brněnec vnímala jen jako rozmazanou šmouhu míhající se za oknem vlaku, který mě vezl do Brna. Postupem času a s postupujícím procesem návrhu však začal získávat konkrétních obrysů. Nejprve jako dějiště filmu Schindlerův seznam. Posléze jako vesnice bývalých Sudet, z které atmosféra opuštěného místa stále dýchá. Atmosféra pro mě tolik známá a tolik podobná mé rodné obci, která kdysi rovněž bývala obcí německou, a kde tedy převažovalo obyvatelstvo nucené svůj domov po válce opustit. A po němž zůstala jen řada opuštěných domů, některé byly znovu obydleny, jiné zůstaly prázdné a staly se tak němými svědky dob minulých.

Přes prvotní ponurost jsou však místa jako je Brněnec charakteristická svým klidem, tichem, blízkostí nedotčené přírody. A právě dotek minulosti v podobě starých továren, opuštěných statků a pozůstatků domů, které byly ponechány svému osudu, činí místo ještě hodnotnějším. Za každou cihlou se zde skrývá příběh. Ruiny bývalé a slavné fabriky proto vnímám jako jednu z největších hodnot obce a jako velkou příležitost.

Minulost je však v Brněnci stále čitelná nejen v podobě chátrající továrny, ale také v urbanistické struktuře. Hranice, která kdysi procházela podél řeky Svitavy a která rozdělovala nejprve Čechy a Moravu a posléze Třetí říši od Protektorátu, obcí dnes prochází v podobě silnice a železnice a stále rozděluje Brněnec a Moravskou Chrastovou; a to nejen na mapě, ale také v měřítku člověka – a to především v tom, že brání prostupnosti územím.

Rozhodla jsem se proto zaměřit se na Brněnec na mapě i v detailu a do svého návrhu vnést hodnoty Brněnce minulého i budoucího.

PRŮVODNÍ ZPRÁVA

Analytická část

Širší vztahy

Obec Brněnec se nachází na pomezí Jihomoravského a Pardubického kraje. Nejbližšími městy jsou Letovice vzdálené 10 km a okresní město Svitavy ve vzdálenosti zhruba 15 km. Název obce je odvozen z německého Brünnlitz; vesnice bývala součástí Sudet a před koncem druhé světové války zde převažovalo německé obyvatelstvo.

Středem obce prochází frekventovaná silnice I/43, která je hlavním tahem z Brna na Svitavy a dále do Polska. Obec leží také na železniční trati, v docházkové vzdálenosti se nachází zastávka Moravská Chrastová, poměrně nedaleko pak také železniční stanice Březová nad Svitavou. Obec tvoří místní části Brněnec, Moravská Chrastová, Podlesí a Chrastová Lhota s celkovou katastrální rozlohou 629 ha. Průměrná nadmořská výška je zde 370 m. n. m. Počet obyvatel v roce 2023 činil 1264 obyvatel.

Okolí Brněnce vyniká přírodními krásami, zejména hlubokými lesy, ale i řadou chráněných přírodních útvarů a kulturních památek. Nabízí proto dobré podmínky pro letní i zimní rekreaci a turistiku.

Historie

Dnešní správní členění Svitavska pokrývá část bývalého svitavského jazykového ostrova, tzv. Hřebečska (Schönhengstgau), který je známý nejméně od 13. stol. Jednalo se o největší německý jazykový ostrov v Českých zemích. Na území po staletí docházelo ke střetu dvou národů a dvou kultur; české a německé. Kromě toho na Svitavsku žilo také množství obyvatel židovského etnika. Územím okresu rovněž procházela zemská hranice rozdělující Čechy a Moravu.

Brněnec se rozkládá v údolí řeky Svitavy na pomezí této hranice, místní části Moravská Chrastová a Chrastová Lhota jsou na straně moravské a Brněnec převážně na straně české. Nejstarší částí obce je Moravská Chrastová. O jejím vzniku po roce 1200 jsou vedeny záznamy v listinách olomoucké kapituly z roku 1323. Tehdy byla obec tvořena pouze několika chalupami podél staré obchodní cesty. Podnět k osidlování neobydleného kraje vzešel od mnichů premonstrátského kláštera v Litomyšli, kteří tak zvyšovali svoje příjmy. Ve 13. stol. přišli do oblasti první němečtí kolonisté. V blízkosti Chrastové vznikly nové osady Sibiř a Podlesí. O osadě Chrastová Lhota se poprvé hovoří v listinách vydaných biskupem Stanislavem I. Thurzou. První zmínka o samotném Brněnci pochází z roku 1557. Tehdy byl Brněnec jednou z místních částí a patřil pod panství hradu Svojanov.

V 18. stol. stával v Podlesí ženský klášter a špitál s léčivým pramenem. Již za doby josefinských reforem došlo k jeho zrušení. Dochovala se pouze klášterní kaple, která na místě stála až do roku 1811, pramen byl zasypán v roce 1940. Dle dochovaných údajů tvořilo Brněnec v roce 1867 pouze 19 domů se 105 obyvateli, Podlesí se Zářečím 35 domů a 213 obyvatel. Podle výsledků sčítání lidu z roku 1880 žilo na Hřebečsku 48 197 Němců a 2 961 Čechů.

Brněnec byl až do začátku 18. století součástí Bělé nad Svitavou. V této době došlo k jeho oddělení především díky úsilí rytíře Doubka, majitele a stavitele mlýnů v Brněnci. Jeho zásluhou tak vznikla samostatná obec Brněnec. V Brněnci posléze dochází k rozvoji průmyslu, mimo jiné i díky řece Svitavě, která zde má dostatečný průtok na pohánění továrních strojů. Oblast okolí Brněnce je také významnou pro své zásoby pitné vody, která je odsud odváděna vodovodem až do Brna. Kvůli vedení vodovodu dokonce zanikla nedaleká obec Muzlov. S rozvojem průmyslu začal stoupat i význam Brněnce a Moravské Chrastové, především s výstavbou textilních závodů

Löw-Beerových, hedvábné továrny bratří Baderových a výstavbou nákladového nádraží Brněnec (dnes nádraží Březová nad Svitavou). První vlak přijel do Brněnce roku 1849.

S příchodem německých kolonistů v Brněnci vznikla protestantská komunita, pro kterou byla roku 1889 postavena budova lutherského sboru ředitelem místní továrny na hedvábné zboží Gottfriedem Staubem (rodem ze Švýcarska). Od roku 1890 sídlil v obci evangelický vikář a Moravská Chrastová se tak stala střediskem evangelíků augšpurského i helvétského vyznání.

V roce 1939 žilo na Hřebečsku 126 000 obyvatel, z nichž bylo 84 % německé národnosti. Roku 1938 byl proto Brněnec přičleněn k Říši, zatímco Moravská Chrastová zůstala součástí Protektorátu. Samotný proces změny politického režimu se zde však neobešel bez ozbrojeného konfliktu; Moravská Chrastová se tak do historie zapsala jako jediné místo v republice, kde se při záboru Sudet bojovalo. Tehdejší konflikt dodnes připomíná pomník v centru obce. Avšak nejdůležitější událost v historii Brněnce se odehrála až během války. Tehdy sem Oskar Schindler, svitavský rodák, přesunul výrobu své krakovské továrny a díky Schindlerovu seznamu zachránil život přes 1200 Židům.

Postava Oskara Schindlera byla značně kontroverzní a dodnes budí řadu vášnivých diskuzí, a to nejen mezi místními, ale také mezi historiky. Oskar se narodil ve Svitavách a jako malý si hrával s dětmi židovského rabína, který bydlel ve stejné ulici. Už za dobu studií si pro svou povahu vysloužil přezdívku Schindler – gauner. Měl rád ženy, auta a rychlé motocykly. Žil bezstarostně až nezkrotně. Oženil se s Emilií Pelzlovou a přestože manželství skončilo i díky Schindlerovým záletům krachem, Emilie ho doprovázela na všech jeho cestách a sehrála zásadní roli při péči o vězně, kterých se Schindler později ujal. Byla to právě Emilie, která se o židovské dělníky starala, sháněla pro ně jídlo a léky a byla pro to přezdívaná Anděl z Brněnce. Podvyživení dělníci zpočátku trpěli hladem, někteří zemřeli. Emilii se podařilo navázat kontakt s majitelem sousedního mlýna a zajistit tak pro ně alespoň základní potraviny. Jednání Oskara Schindlera takto nezištně hodnoceno mnohými historiky není. Pro mnohé byl jen vypočítavým obchodníkem, který uměl využít příležitost a židovské dělníky pouze využil k vlastní záchraně. Přesto však zůstává faktem, že záchránění Židé díky němu přežili a za jeho pomoc mu zůstali vděční, po válce dokonce Schindlera finančně zajišťovali. Definitivního uznání od židovské obce se Schindlerovi dostalo, když byl oceněn titulem Spravedlivý mezi národy.

S květnovými dny roku 1945 začaly intenzivní akce vedoucí k urychlenému vyčištění prostoru Hřebečska od německého obyvatelstva.

Po válce byla továrna znárodněna a v roce 1991 vznikla textilní firma VITKA a.s., která se na dlouhá léta stala největším zaměstnavatelem v obci a také zdrojem kulturního života. V této době byla založena řada spolků a některé z nich fungují dodnes. Při VITCE bylo v Brněnci dokonce zřízeno učiliště.

V roce 2004 se VITKA ocitla v konkurzu a postupně chátrala až roku 2014 došlo k částečné demolici budov. Budovy Schindlerovy továrny byly prohlášeny kulturní památkou roku 2016; v části areálu dnes funguje firma Auto Bárta. Z většiny budov v areálu však zbyly pouze ruiny.

Občanská vybavenost

Brněnec je obec s poměrně dobrou občanskou vybaveností. Jsou tu dvě mateřské školy i základní škola. V obci je ordinace praktického lékaře, pediatr, gynekolog, zubní lékař, rehabilitační pracoviště i lékárna. Funguje zde sbor dobrovolných hasičů. Pro venkovní aktivity slouží hasičské cvičiště „Pod komínem“, kde jsou zároveň pořádány hudební festivaly. V obci je zřízena knihovna, v Lidovém domě je společenský sál, kde jsou pořádány společenské akce i divadelní představení, je zde i provozována restaurace. Dále v obci funguje pobočka České pošty, prodejna potravin, průmyslového zboží, textilu a drogerie.

V obci působí řada organizací. Mezi nejvýznamnější patří Divadelní soubor E. Vojana, Svaz skautů a skautek, dvě hasičská sdružení, TJ Jiskra a další.

Památky

Soubor budov Schindlerovy továrny byl prohlášen kulturní památkou v roce 2016. Textilní továrna v Brněnci byla založena jako papírna, poté sloužila jako přádelna vlny. S příchodem tehdejšího majitele Izáka Löw-Beera došlo k jejímu významnému rozvoji a vybudování významné textilní firmy. Po nuceném opuštění továrny původními majiteli během války byla část areálu přetransformována na muniční továrnu. S příchodem židovských dělníků v továrně vznikla pobočka koncentračního tábora Groß-Rosen. Továrna je v současné době nefunkční a z velké části zdemolovaná.

Průmyslový komín v Brněnci je významnou výškovou dominantou obce a připomínkou dnes již zaniklé textilní továrny VITKA. Jeho výška činí 113 m.

Dřevěná zvonice je významnou památkou v obci zejména pro svůj zvon, který byl odlit W.F. Stankem roku 1843 v Olomouci.

Vila Löw-Beer v Půlpecnu byla postavena v letech 1911–1913 pro rodinu majitele textilní továrny Alfreda Löw-Beera a jeho rodinu. Autor návrhu stavby není znám (stavbu však realizovala brněnská firma August Weisz a návrh mohli vytvořit Ludwig a Johann Weiszovi), sloh stavby lze zařadit na pomezí secese a moderny. Na pozemcích přiléhajících ke stavbě se původně nacházela rozsáhlá zahrada se vzácnými stromy a keři, koupalištěm a tenisovými kurty. Po druhé světové válce byla vila znárodněna a postupně došlo k její přeměně na bytový dům se samostatnými bytovými jednotkami. Zachovala se však řada originálních detailů. Vila je proto od roku 2006 chráněna jako kulturní památka. V té době byla také zahájena postupná komplexní rekonstrukce vily a částečně i zahrady.

V Brněnci stojí kaple sv. Isidora z roku 1855.

Na začátku druhé světové války dne 31. 10. 1938 došlo k události známé jako osvobození Moravské Chrastové vojáky Československé armády od svitavských ordnerů. Nacisté se tehdy neoprávněně snažili o připojení Moravské Chrastové k obsazeným územím. Akce byla potlačena, bohužel jen na krátkou dobu. Při ozbrojeném konfliktu přišli o život čtyři vojáci, kterým je věnován pomník u Obecního úřadu v centru obce.

Evangelický kostelík byl vystavěn roku 1890 v době příchodu švýcarských dělníků helvétského vyznání. Dominanta obce je dnes prohlášena kulturní památkou. Kostel vznikl díky iniciativě tehdejšího ředitele místní továrny na hedvábí (dnes Silk Progress) Gottfrieda Stauba. Továrnu založili vídeňští hedvábníci bratři Baderovi, kteří ve své době zaměstnávali v Moravské Chrastové větší množství Švýcarů, pro které byl kostelík vystaven. Objekt má dnes ve správě Českobratrská církev evangelická Vanovice a je průběžně opravován s pomocí kraje i dobrovolných sbírek, především pak také díky snaze z řad skautů a skautek. Ti také postupně zvelebují celý areál, který se stává místem setkávání občanů. Kostelík slouží stále duchovním potřebám, konají se zde koncerty a další kulturní pořady.

Dopravní infrastruktura

Brněnec se nachází na trase silnice I/43, která je zatížena poměrně velkou intenzitou dopravy ve srovnání s ostatními menšími obcemi v kraji. Silnice ve vesnicích jako je Brněnec komplikuje život místním obyvatelům hlukem a prašností. Zatížení představuje komplikaci pro místní obyvatele také z důvodu blízkosti zástavby ke zmíněné komunikaci a ztěžuje prostupnost územím. Komunikace proto představuje silnou bariéru.

Původním plánem za druhé světové války bylo vystavět tzv. Hitlerovu dálnici (Exteritoriální dálnice Vídeň – Bratislava s označením A88). Od záměru bylo již za války upuštěno, v současnosti byl však vytvořen nový projekt na silnici I/73, která využívá některé postavené úseky původní německé dálnice a do značné míry vede jejím koridorem. Výstavba je však stále v nedohlednu

a obce jsou proto nuceny řešit situaci obchvaty. Rovněž obec Brněnec počítá s výstavbou obchvatu, který je také zanesen v územním plánu. Obchvat by centru obce výrazně ulehčil a na trase dnešní frekventované silnice by tak mohla vzniknout klidná vesnická ulice s příjemnými předprostory u hospod i jiných význačných budov a stala by se tak novým veřejným prostorem využívaným pro setkávání místních i pořádání nejrůznějších akcí.

HLUKOVÁ MAPA – ŽELEZNICE

Brněnec je napojen také na železniční trasu, která tvoří hlavní koridor pro vnitrostátní i mezinárodní dopravu. Obci bohužel nadměrně zatěžuje hlukem i proto, že se stejně jako v případě silnice nachází v přílišné blízkosti zástavby a vytváří jen těžko prostupnou hranici. Ve svém návrhu vytvářím nový pěší nadchod přes trať, nutné bude také řešit hlukovou zátěž. Protihlukové stěny, které se nabízejí, by však představovaly novou bariéru. Jako vhodnější řešení se nabízí kombinace protihlukových opatření v podobě nízkých protihlukových clon, kolejnicových absorbérů, broušení kolejnic apod. Hluk lze také omezit prostřednictvím např. protihlukových oken, která napomáhají k vytvoření komfortního prostředí zejména v nočních hodinách.

Přírodní poměry

Brněnec se nachází v údolí lemovaném z východní strany Hřebečovským hřbetem (také Hřebečským hřbetem, německy Schönhengster Rücken), ze strany západní Ústeckou brázdou. Hřebečovský hřbet je geomorfologickou součástí Českotřebovské vrchoviny. Výška hřbetu je téměř po celé jeho délce 600 m. n. m. Tvoří pomyslnou hranici bývalého Hřebečska.

Hřbet byl od roku 1770 využíván pro těžbu uhlí. V 19. století se zde začal získávat lupek na výrobu dlaždic, keramiky a šamotu. Ještě v roce 1945 zde bylo v provozu 104 pecí zpracovávajících vytěžený jíl. Poslední šachta byla z ekonomických důvodů uzavřena roku 1991.

V současnosti představuje Hřebečovský hřbet vyhledávaný turistický cíl. Na části území byla vyhlášena přírodní rezervace Rohová. V roce 2010 byla otevřena naučná stezka Hřebečské důlní cesty.

Ústecká brázda rovněž náleží ke geomorfologickému celku Českotřebovské vrchoviny. Nejvyšším vrcholem je Rohles s 541 m. n. m., druhým největším Padělky ve výšce 535 m. n. m.

Na území se také nachází řada chráněných přírodních útvarů a kulturních památek. Jedním ze zajímavých míst je jeskyně Čertovy díry, která je domovem pro několik druhů netopýrů.

Z území regionu odvádí vodu řeka Svitava. Pramení v lesích na severozápad od Svitav v nadmořské výšce 455 metrů. Brněnec leží na území s velkými zásobami pitné vody. Již v 80. letech 19. století se objevily první návrhy o využití zdrojové oblasti u Březové nad Svitavou a posléze byla schválena stavba vodovodu do Brna. S událostí je spojen zánik nedaleké obce Muzlov. Ze vsi, v níž bývala i škola, stojí dnes jen jediný dům a ve středu zbytky kaple svatého Františka Xaverského.

Okolí Brněnce vyniká přírodními krásami a zejména bohatostí lesů, které tvoří téměř 40 % z celkové plochy mikroregionu. Naučná stezka údolím řeky Svitavy seznamuje návštěvníky s místními přírodními poměry, krajinou a historií lidského osídlení.

Průmysl v Brněnci

Průmysl má v obci dlouhou tradici. V minulosti byl Brněnec na počet obyvatel jednou z nejprůmyslovějších malých obcí v republice. A to mimo jiné i díky řece Svitavě, která zde má dostatečný průtok na pohánění mlýnských kol a továrních strojů. V souvislosti s rozvojem průmyslu docházelo na území také k řadě urbanistických zásahů, vznikaly mlýnské náhony, byly překládány koryta potoků i řeky, stavěly se tovární haly a komíny. Se vznikem podniků byl spojen také příliv nových obyvatel, vznik spolků a dobrovolných organizací.

Jedním z nejstarších doložených podniků v Brněnci je mlýn. Historie mlýna sahá až do roku 1854, kdy původně malý mlýn byl postupně rozšiřován a upravován původním majitelem J. Daubkem z Litvy. V roce 1865 již vodní síla řeky Svitavy k pohonu mlýna nedostačovala, byl vystaven komín, kotelná, strojovna a skladiště uhlí, kde byl instalován parní stroj a dva parní kotle.

V blízkosti mlýna byla vystavena Daubkova vila v novorenesančním slohu podle návrhu architekta Antonína Wiehla, průčelí bylo zdobeno sgrafity Františka Ženíška. V roce 1942 byla do mlýna proti vůli majitelů německými úřady dosazena nucená správa. Za druhé světové války byl v sousedství mlýna zřízen Oskarem Schindlerem koncentrační tábor v části textilní Löw-Beerovy továrny, a právě v Daubkově vile se Schindler ubytoval. Po skončení války vila chátrala až roku 1989 došlo k jejímu stržení.

Továrnu na výrobu textilu založil Aaron a Jakub Löw-Beerovi v prvním desetiletí 19. století. Původně sloužila k výrobě vlněných přízí. V roce 1855 zakoupili synové zakladatelů v čele s Izákem Löw-Beerem papírnu a přestavěli ji na přádelnu mykané příze, zároveň jednopatrovou budovu zvýšili o další jedno patro. Výroba se dále rozvíjela a postupně byla rozšířena o úpravnu, valchu, velkou halu tkalcovny a přádelnu. Vznikaly sesterské závody v Brně a posléze i v zahraničí.

V roce 1938 byl Brněnec navzdory očekávání Löw-Beerů připojen k Německé říši, majitelé tak byli nuceni továrnu opustit a uprchnout do zahraničí. Během nacistické okupace byly závody odtrženy, brněnský závod přešel pod nucenou správu, Brněnecký byl arizován firmou Bří Hoffmannové. V roce 1949 vznikla v.o.s. Elisenthaler Tuch und Hutfabriken Brüder Hoffmann, která pokračovala ve výrobě firmy A. a J. Löw-Beera. Část továrního objektu byla pronajata zbrojařským podnikům Sudetia, Schindler a MEWA Metallwaren G.m.b.H.

K přesunu své krakowské továrny byl Schindler nucen z důvodu blížící se Rudé armády v srpnu 1944. V říjnu byli přesunuti muži, kterých bylo na 700. Z tábora v Plasově odjeli do Brněnce, kde vznikla pobočka tábora Gross Rosen, která byla zřízena někdy počátkem roku 1944. Součástí areálu byly čtyři dosud existující budovy, tábor byl obehnan dalším pásmem plotů; ke koncentračnímu táboru patřil ještě pozemek za řekou, kde byl nejprve lazaret, poté ubytovna dozorců. Následně probíhala další výstavba v areálu; sociálních zařízení pro koncentrační tábor a úpravy výrobních prostor.

Naplánován byl také transport 300 žen a dětí v říjnu 1944, který však místo v Brněnci skončil v Osvětimi – Birkenau. Schindlerovi se nakonec podařilo dosáhnout jejich propuštění a o měsíc později, v listopadu 1944 dorazily do Brněnce. V táboře tak bylo celkem 985 vězňů. Kromě židovských dělníků z krakowské továrny skončily v táboře neplánovaně také další skupiny i jednotlivci. Jednou ze skupin byl transport v lednu z tábora Golleschau určený pro továrnu Barthel&Co, která jej nepřijala a hrozilo, že téměř 100 vězňů ve vagónech umrzne. Vězni byli přijati do tábora, ze skupiny přežilo 70 lidí, mimo jiné i díky péči Emilie Schindlerové. Dalších 6 židovských vězňů z Lanškrouna zajatých gestapem se do tábora dostalo v únoru. V březnu do tábora dorazil transport 30 vězňů z původního desetitisícového transportu ustupujícího z Osvětimi před ruskou frontou. S postupující frontou byl Schindler nucen Brněnec opustit; odjel 9. května 1945 do Německa, posléze do Argentiny, kde se neúspěšně pokoušel podnikat. Svými dělníky byl po válce finančně podporován a v roce 1967 byl památníkem holocaustu Yad Vashem v Jeruzalémě prohlášen „Spravedlivým mezi národy“, získal i řadu dalších mezinárodních ocenění. Tábor v Brněnci byl zrušen 25. května 1945. Po osvobození byla ve firmě A. a J. Löw-Beer zavedena národní správa, v roce 1948 byla továrna znárodněna. Po roce 1989 vznikla akciová společnost VITKA Brněnec a.s.

VITKA byla svého času největším zaměstnavatelem v okolí, dojíždělo sem na 1600 zaměstnanců. Roku 2004 se však ocitla v konkurzu a postupně chátrala, roku 2014 pak dochází k demolicí většiny budov.

V současnosti jsou největšími zaměstnavateli v Brněnci společnost Silk & Progress, poslední textilní výroba v obci, dále Mlýny Brněnec (provozovna firmy Penam) a M-Strojírny a.s., kde

se vyrábí zámečnické výrobky a ocelové konstrukce. Mezi větší zaměstnavatele se řadí i firma Auto Bárta Zdeněk a syn s.r.o.

Shrnutí analýz

HRANICE: SILNICE – ŽELEZNICE – ŘEKA

Brněncem v minulosti procházela řada hranic. Historická hranice Čech a Moravy. Hranice Protektorátu za druhé světové války. Ale také železnice nebo silnice 43. Řeka Svitava, která kdysi byla hnacím strojem místního průmyslu. Frekventované koridory jsou zdrojem hluku a prašnosti, což znepříjemňuje život místním obyvatelům. Břeh řeky není dostatečně využíván, koryto je z velké části zpevněné. Hranice, které tudy procházely v minulosti, jsou stále patrné.

V návrhu se proto zaměřuji zejména na bariéry v území, využití jejich potenciálu, zlepšení prostupnosti územím a jejich celkového přetvoření na místo setkávání.

AREÁL TOVÁRNY

Ruiny, které zbyly na místě velkého závodu, ještě nedávno největšího zaměstnavatele pro Brněnec i okolí, jsou dokladem smutného konce textilního průmyslu nejen v Brněnci. Díky Oskaru Schindlerovi jsou však také místem, které není lhostejné místním, ale které je zapsáno také v mezinárodním povědomí. Lidé, kteří v Brněnci přežili holocaust, i bývalí zaměstnanci Vitky, představují studnici vzpomínek, které by neměly být zapomenuty.

Vnímám proto historii jako klíčovou. Protože na místech jako je Brněnec, by minulost neměla být potlačována, ale měla by se naopak stát součástí dneška.

Návrhová část

Základní principy návrhu

V měřítku obce je hlavním problémem zejména nedostatečná prostupnost územím, které brání řada bariér.

OBCHVAT

Největší z nich představuje silnice I/43, která je citlivým tématem nejen pro obyvatele Brněnce, ale také pro politické zástupce. Přetížená silnice komplikuje život místním obyvatelům hlukem a prašností. Stavba obchvatu výrazně uleví hlavní silnici procházející středem obce. Vznikne tak místo s potenciálem pro vytvoření kvalitního veřejného prostoru, kde se lidé budou moci setkávat, a které bude dějištěm pro konání společenských událostí jako jsou Dny obce, rekonstrukce bitev, trhy, plesy, festivaly.

PROSTUPNOST ÚZEMÍM

Brněnec je plný zajímavých míst, které byly svědky historických událostí utvářejících charakter obce. Cílem návrhu je tato místa mezi sebou propojit a zlepšit tak prostupnost územím.

ŘEKA

Řeka je důležitým prvkem utvářejícím charakter Brněnce. Přesto je tu její potenciál značně opomenut. Většina břehů je zpevněná nebo zarostlá. Součástí návrhu je cesta podél řeky, která zpřístupňuje břeh řeky po celé délce obce. Díky úpravám tak vznikne nová trasa pro rekreaci, běhání, venčení psů, vyjíždky na kole nebo na koních apod. Kromě toho vzniknou nová veřejná prostranství u řeky v podobě dětského hřiště nebo nivní louky.

OBJEKTY NOVÉ

V jižní části areálu bývalé továrny vytvářím novou zástavbu tvořenou řadovými rodinnými domy.

NOVÉ FUNKCE

Ve stávajících budovách navrhuji nové objekty občanské vybavenosti.

Památník přeživších

Severní část areálu bývalé textilní továrny je významnou zejména kvůli souboru památkově chráněných budov, které se staly útočištěm pro židovské dělníky Oskara Schindlera. A zároveň dějištěm příběhu plného naděje, odvahy, vděčnosti, úlevy, radosti. Chtěla jsem, aby zde tyto emoce byly cítit a aby byly jasně čitelné pro každého návštěvníka. Vytvořila jsem proto stromovou alej, která vede od návštěvnického centra (podrobněji v půdorysech) přímo na dvorek obklopený budovami, kde pracovali Židé. Strom jako symbol nového života.

Památník se začíná na volném prostranství ohraničeném stromy v mlatové úpravě odkud je však vidět brána ve formě vítězného oblouku, která bude zvát ke vstupu. Před branou je umístěn zasklený otvor do země, kterým bude vidět protékající řeka. Symbol prázdna.

Od otvoru vede skrze bránu cesta v podobě světelných objektů zapuštěných v zemi. Každý jeden z nich nese číslo jednoho z vězňů, každý symbolizuje jednoho člověka. Objekty jsou umístěny v různé vzdálenosti od sebe, podle toho jednalo-li se o jednoho člověka, nebo celé rodiny. Vzdálenost se zároveň zkracuje a hustota objektů nabývá až vyvrcholí na dvoře. Na samotném konci stezky / aleje je umístěna kašna v podobě studny v písku. Symbol naplnění. Studna v poušti. Naděje.

Kromě vlastního odrazu ve vodě si může návštěvník v kašně prohlédnout také kameny s vězeňskými čísly, ke kterým je přiřazeno jméno přeživších. Z původně bezejmenných vězňů, kterým bylo odebráno jméno, důstojnost a vlastní identita, se právě na tomto místě znovu stávají lidé se jménem a vlastním příběhem.

Ze dvora je možné pokračovat do samotných objektů, které jsou staticky zajištěny a upraveny pro návštěvníky, avšak ponechány převážně v původní podobě, v jaké zde zůstaly po židovských dělnících. Interiér bude upraven pro expozici přeživších a případné výstavy uměleckých děl. V budově kanceláře bude instalována expozice Oskara a Emilie Schindlerových.

SYMBOLIKA

Brána do nového života. Vítězný oblouk. Objekt postavený z kamenů zbylých po demolici továrny.

Strom jako symbol nového života. V židovské tradici má strom svůj zvláštní význam. Tu bi-švat se slaví patnáctý den měsíce ševatu a bývá označován jako Nový rok stromů / Svátek stromů či Slavnost plodů. Tu bi-švat připadá většinou na konec ledna případně na začátek února, kdy v Izraeli začínají kvést první stromy (mandlovníky) a označuje začátek nového vegetačního cyklu. Tu bi-švat je menší svátek spojený se slavnostní večeří, novodobým zvykem je však také sázení stromů.

Pro stromovou alej jsem se rozhodla navrhnout stromy hrušní. Kdysi hojně rozšířený strom v posledních letech z české krajiny mizí a stává se vzácným. Hrušeň je přitom strom velice houževnatý. Kromě toho je právě hrušeň jediným stromem, který přežil vypálení Lidic a Ležáků.

Seznam zachráněných židovských dělníků je součástí památníku v podobě skleněných světelných objektů zapuštěných v zemi. Každý prvek představuje jednoho vězně a je označen příslušným vězeňským číslem. Alej tak představuje cestu od prázdnoty a beznaděje, která však prostřednictvím seznamu vede k naději. Samotný seznam představuje světlo, které se objevilo v temných časech.

Otvor v zemi, prázdno, počáteční beznaděj, která však stojí pouze na začátku cesty.

Tvar studny je inverzním ke tvaru otvoru. Představuje symbol naděje, nového života, naplnění. Studna uprostřed pouště.

V areálu se nachází budovy částečně využívané firmou Bárta pro skladování, některé z nich využité nejsou a chátrají. Svým umístěním však dotvářejí urbanistickou strukturu místa a pomáhají definovat prostor hrušňové aleje. Rozhodla jsem se proto pro jejich zachování

a konverzi na park, který by částečně využíval některé konstrukce, na jejichž základech by byla vysázena zeleň / ovocné stromy / bylinné záhony. V takto vzniklém parku také vytvářím nový vodní prvek jako odkaz k původnímu umístění koryta řeky.

Nová zástavba v jižní části areálu bývalé textilní továrny

Cestní síť nově vzniklé části obce vychází z původní cesty propojující severní a jižní část továrny, zároveň je logicky napojena na stávající cesty. Most na jihu je zachován. Ulice je navržena jako obytná zóna, je tedy určena především pro pěší, zároveň umožňuje pohodlný vjezd a obsluhu pro motorová vozidla.

Hlavní cesta je doplněna příčnými cestičkami určenými pro pěší, které propojují břeh řeky se stávající silnicí třetí třídy. Na výstavbu příčných propojek jsou navrženy staré cihly, které na pozemku zůstaly po demolici budov.

Nově vzniklou zástavbu navrhuji jako řadové rodinné domy okapově orientované k ulici doplněné o hospodářská stavení, skleníky, přístřešky. Převažující funkcí je funkce obytná, kterou však doplňuji o občanskou vybavenost. Umožněn by však byl také vznik menších podniků (např. dílen pro živnostníky, ustájení zvířat, drobné obchůdky, kanceláře, ateliéry apod.), které by mohly využít prostor navrhovaných garáží v rámci domu. V území navrhuji bytový dům pro mladé rodiny nebo jednočlenné domácnosti. Na nově vzniklé ulici vzniknou také parkoviště a podélná stání pro občasně návštěvníky.

Forma zástavby vychází z architektury domu typického pro Brněnec, okapově orientovaného k ulici. Cílem návrhu dispozice rodinného domu bylo co nejvíce naplnit potřeby a očekávání budoucích obyvatel, které se budou potkávat s životem na vesnici. Vytvářím proto domy pro vícečlennou rodinu, kde je prostor i pro případné ubytování prarodičů. V domě je prostorná garáž a přímý přístup na zahradu. Zimní zahrada / skleník je rovněž přístupný přímo z interiéru, ale také ze zahrady.

Bilance návrhu

Podlahová plocha nově vzniklých dvoupodlažních řadových rodinných domů je cca 205 m². Celkem je na území jižní části navrženo 43 rodinných domů a dva bytové domy s šesti bytovými jednotkami (3 x 1+1, 3 x 2+1), které jsou určeny primárně pro začínající rodiny, případně čerstvé absolventy apod.

Na každý rodinný dům připadá jedna garáž a jedno venkovní parkovací stání, celkem tedy 2 parkovací stání / RD. U bytových domů je navržen krytý přístřešek s 9 p. s. Na ulici je dále navrženo 38 příležitostných podélných parkovacích stání pro občasně návštěvy, rodinné akce atd. Materiálem použitým na podélná stání je štěrkový travník.

Na území jsou dále navrženy parkoviště u staveb občanské vybavenosti.

počet rodinných domů | 43
podlahová plocha rodinného domu | 205 m²
počet parkovacích stání na jeden dům | 2
počet bytových domů | 2
počet bytových jednotek | 6
počet bytových jednotek 1+1 | 3
počet bytových jednotek 2+1 | 3
podlahová plocha bytu 1+1 | 70 m²
podlahová plocha bytu 2+1 | 115 m²
kapacita krytého parkoviště pro bytové domy | 9
počet příležitostných podélných parkovacích stání na ulici | 38
kapacita parkoviště u polyfunkčního domu | 9 + 2 (pro imobilní)
kapacita parkoviště u plovárny | 20 + 2
kapacita parkoviště u domova pro seniory | 8 + 2
kapacita parkoviště u muzea v severní části areálu | 30 + 2

V případě potřeby (např. příjezdu velkého zájezdu) bude možné také parkovat na zpevněné zatravněné ploše (štěrkový trávník) v severní části areálu (kapacita 30 + 2).

Materiálové řešení

Materiálové řešení vnímám jako jeden z prostředků k dosažení autentičnosti místa a k zdůraznění historických událostí. Po demolici továrny zůstalo dodnes na místě množství odpadů; starých dřevěných latí, cihel, papírů, účtů, výplatních pásek, dřevěných beden, starých pneumatik, kachlíček, cívek s vlnou a přízí, plechových barelů i židlí, stolů, vysazených dveří. Mou snahou bylo maximálně využít tento materiál k výrobě mobiliáře, laviček, košů, dětských hřišť, přístřešků, záhonků, ale i k zateplení domu, nebo jako povrchový materiál cest, průchodů a pěšinek.

Mým cílem bylo zdůraznit historické stezky, konkrétně zejména cestu od nádražní budovy v Březové nad Svitavou ke dvoru Schindlerovy továrny. Právě sem přijeli židovští dělníci a odsud potom pokračovali do fabriky. Událost je připomenuta v podobě starých kolejnic, které jsou instalovány podél cesty. Dále vytvářím stezku Emilie Schindlerové, která vede od dvora ke mlýnu a také stezku ozbrojeného povstání od Lidového domu, kde se povstání začalo, k cestě podél řeky.

ZÁVĚR

Problematika života v pohraničních oblastech mě vždy přitahovala, už i z toho důvodu, že sama pocházím z jedné ze sudetských vesnic; povahu takových míst proto znám na vlastní kůži. Jsem přesvědčena o tom, že obce a města zdánlivě chudá z hlediska vybavenosti, kulturního života, a především sousedské sounáležitosti a vztahů místních ke své obci jako k domovu, zároveň nabízejí jiné hodnoty. Klid, ticho, blízkost nedotčené přírody, množství staveb, které byly svědky velkých historických událostí i na první pohled bezvýznamných osobních hrdinství, nebo selhání.

V Brněnci jako by toto vše bylo cítit daleko zřetelněji a pronikavěji. Bezútěšně vyhlízející ruiny továrny mohou na jednu stranu vyvolávat pocit zklamání a lítosti, zároveň však vypadají, jako by to bylo včera, kdy si tu někdo vařil kávu, nebo rozmlouval se spolupracovníky. Zůstaly tu židle a stoly, papíry, knihy, dokumenty, výplatní pásky, dřevěné bedny na materiál, staré pneumatiky, plechové barely, cívky s vlnou a přízí, množství starých trámů a cihel. Stejně tak tu zůstala i hranice rozdělující Čechy a Moravu, Němce od Čechů, Moravskou Chrastovou od Brněnce.

Můj přístup byl velice jednoduchý, místy snad až romantizující; vzít všechny tyto pozůstatky, tyto stopy minulosti, a přetvořit je do něčeho současného. Nechci zbytečně bořit dům s metrovými stěnami a zachovalými pozůstatky kleneb, pokud je možná jeho přestavba v plovárnu, která bude na rozdíl od soukromých zahradních bazénů dost velká pro všechny a kde navíc můžete potkat souseda a zastavit se s ním na kus řeči. Nechci bořit starou zeď, pokud je možné využít ji jako nosnou konstrukci pro dřevěné trámy, po kterých se bude plazit zeleň a vytvoří tak příjemné místo k pobytu, nebo třeba jen na parkování. Nechci zbytečně vyhazovat nekonečné množství starých přízí, když je mohu využít na zateplení nových domů. Nechci popírat to, co tu kdysi bylo ani zakrývat současnou vrstvu vrstvami moderními, v podobě anglických trávníků a dokonale vyhlazených silikonových omítek. Ze starých dřevěných beden mohou vzniknout bylinné záhony, z plechových barelů odpadkové koše, ze zteřelých pneumatik (po vhodných úpravách) hřiště pro děti, z dřevěných latí ploty a cestičky, ze starých cihel vydláždění nových uliček.

A z Brněnce místo, kde se budou lidé cítit dobře, budou hrdí na jeho historii, a o které budou pečovat jako o svůj domov.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knihy a publikace

FIKEJZ, Radoslav. LABYRINT SVITAVSKÝCH PŘÍBĚHŮ. Online. Městské muzeum a galerie ve Svitavách, 2014. ISBN 978-80-260-6745-0. Dostupné z:

http://www.muzeum.svitavy.cz/UserFiles/File/Kniha%20Labyrint%20svitavskych%20pribehu_WEB.pdf.

[cit. 2024-05-09].

BLAŠKA, Miroslav. Historie Brněnce a okolí. Obec Brněnec, 2013. ISBN 978-80-260-9972-7.

FIKEJZ, Radoslav. Oskar Schindler (1908-1974). Městské muzeum a galerie Svitavy, 1998. ISBN 80-238-2595-X.

GRUNTOVÁ, Jitka. Oskar Schindler: legenda a fakta. Lukáš a syn (Barrister & Principal), 1997. ISBN 80-85947-22-6.

HANÁK, Jaromír. Rodinné domy Löw-Beerů. Muzeum Brněnska, 2016. ISBN:978-80-906196-6-1.

LÖW-BEER, Daniel. Archy života: Historie rodu Löw-Beer. Books & Pipes Publishing, 2020. ISBN 978-80-7485-192-6.

KENEALLY, Thomas. Schindlerův seznam. Leda, 2009. ISBN 978-80-7335-511-1.

Webové stránky

Současnost. Online. In: Obec.brnenec.cz. Dostupné z: https://obec.brnenec.cz/default/default/5272_soucasnost.

[cit. 2024-05-09].

Mikroregion Brněnec. Online. 2015. In: mikroregionbrnenec.cz. Dostupné z: <http://www.mikroregionbrnenec.cz/>.

[cit. 2024-05-09].

Brněnec. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-.

Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Brn%C4%9Bnec>. [cit. 2024-05-09].

Hřebečsko. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-.

Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/H%C5%99ebe%C4%8Dsko>. [cit. 2024-05-09].

Brněnec. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-.

Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Brn%C4%9Bnec>. [cit. 2024-05-09].

Historie. Online. In: Obec.brnenec.cz. Dostupné z: https://obec.brnenec.cz/default/default/5271_historie.

[cit. 2024-05-09].

SCHINDLER'S ARK SAVING COMPETITION. Online. Inspireli Awards. 2024.

Dostupné z: <https://www.inspireli.com/cz/awards/schindler-ark>. [cit. 2024-05-09].

Soubor bývalé textilní továrny. Online. Památkovykatolog.cz. 2016.

Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/soubor-byvale-textilni-tovarny-13921456>. [cit. 2024-05-10].

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR | Česká republika
VUT | Vysoké učení technické
ČSN | česká státní norma
NP | nadzemní podlaží
m | metr
km | kilometr
ha | hektar
m² | metr čtvereční
km² | kilometr čtvereční
m. n. m. | metrů nad mořem
I/43 | označení silnice
stol. | století
a. s. | akciová společnost
% | procento
TJ | tělovýchovná jednotka
SDH | sbor dobrovolných hasičů
voz / h | vozidel za hodinu
dB | decibel
G. m. b. H. | Gesellschaft mit beschränkter Haftung
s. r. o. | s ručením omezeným
Q100 | stoletá voda
MŠ | mateřská škola
ZŠ | základní škola
RD | rodinný dům
BD | bytový dům
p. s. | parkovací stání

SEZNAM PŘÍLOH

urbanistická studie | formát A3

urbanistická studie | formát B1

prezentační plakát | formát B1

fyzický model | 1:750